Tilastokeskus

Pvm 4.1.2019

Dnro TK-01-1833-18

Vastaanottaja

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite Kirjallinen asiantuntijalausunto, HE 280/2018 vp, 7.1.2019

Asia

Tilastokeskuksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä (HE 280/2018) eduskunnalle kuntalain muuttamisesta (erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn perusteet)

Tilastokeskus lausuu erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyssä käytettävien tietojen saatavuudesta ja laadusta sekä arviointimenettelyn voimaantulon aikataulusta seuraavaa:

- Arviointimenettelyssä ehdotetaan käytettäväksi tietoja vuokravastuista, joita ei tällä hetkellä kerätä Tilastokeskuksen kuntatalouden tiedonkeruussa.
- Tiedot vuokravastuista esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa, joiden oikeellisuutta ei voida Tilastokeskuksen tiedonkeruuprosessin laatuanalyysissä tarkistaa vertaamalla tietoja varsinaisiin tilinpäätöslaskelmiin.
- Lakimuutoksen voimaantulo ajoittuu muutosajankohtaan kuntataloustietojen keruiden osalta. Kuntataloustietojen keruu on siirtymässä Tilastokeskuksesta Valtiokonttoriin tilastovuoden 2021 alusta, mikä saattaa aiheuttaa aikasarjakatkoksia ja vertailukelpoisuuden heikentymistä käytettävissä tiedoissa.
- Tilastokeskus ei enää tilastovuoden 2021 alusta alkaen vastaa konsernitilinpäätöksien keruusta ja ylläpidosta. Tiedot on saatavissa Valtiokonttorista tämän jälkeen.

Vuokravastuutietojen kerääminen ja laadun varmistaminen Tilastokeskuksen näkökulmasta

Tietoja vuokravastuista ei tällä hetkellä kerätä Tilastokeskuksen kuntatalouden tiedonkeruussa. Mikäli arviointimenettelyssä on tarkoitus käyttää Tilastokeskuksen vuonna 2021 keräämiä tietoja tilastovuodelta 2020, tulisi valtiovarainministeriön ja Tilastokeskuksen sopia erikseen vuokravastuiden lisäämisestä tiedonkeruuseen.

Tilastokeskuksen kuntatalouden tiedonkeruussa kerättyjen tietojen laadunvarmistus perustuu vuosimuutosten ja tilinpäätöslaskelmien ohjelmalliseen analyysiin ja sisäisen loogisuuden tarkasteluun. Tiedonkeruun laadunvarmistuksen onnistumisen kannalta on riski, että vuokravastuut esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tämän esitystavan vuoksi Tilastokeskukselle ilmoitettujen vuokravastuiden loogisuutta ei voida suoraan varmentaa vertaamalla niitä mihinkään kerättävään tilinpäätöserään.

Postiosoite: 00022 TILASTOKESKUS
Käyntiosoite: Työpajankatu 13, Helsinki
Puhelin: 029 551 1000
www.tilastokeskus.fi
Y-tunnus: 0245491-1

Laadunvarmistusta edesauttaisi se, että ensimmäisenä keruuvuonna eli tilastovuonna 2020 Tilastokeskuksella olisi käytettävissä edellisvuoden vastaavia lukuja tietojen oikeellisuuden arviointia varten.

Arviointimenettelyn voimaantulon aikataulun haasteet Tilastokeskuksen näkökulmasta

Kuntataloustietojen keruun on määrä siirtyä Tilastokeskuksesta Valtiokonttoriin tilastovuoden 2021 alusta. Tilastokeskus kerää siis tiedot viimeisen kerran vuonna 2021 tilastovuotta 2020 koskien. Näin ollen arviointimenettelyn pohjana olevat tiedot tilastovuodelta 2020 keräisi Tilastokeskus ja tilastovuodelta 2021 Valtiokonttori. Tilastokeskus ei enää vuoden 2021 jälkeen vastaa konsernitilinpäätöstietojen keruusta ja niiden ylläpidosta.

Tiedonkeruun siirtymisen myötä myös tietosisältö, laadunvarmistus ja keruumuoto muuttuvat verrattuna nykytilanteeseen. Tiedonkeruun siirtyminen ja siihen liittyvät muutokset voivat tilapäisesti vaikuttaa kuntien kykyyn toimittaa laadukkaita taloustietoja.

Myös maakunta- ja sote-uudistuksen on määrä astua voimaan vuonna 2021. Tässä yhteydessä tehtäviä, menoja, tuloja ja kuntien omaisuutta sekä osa vuokravastuista siirtyy perustettaville maakunnille, mikä saattaa aiheuttaa aikasarjakatkoksia käytettäviin tietoihin sekä vertailukelpoisuuden heikentymistä kuntien välillä.

Näemme riskinä, että arviointimenettelyn voimaantulo sijoittuu juuri kyseiseen muutosajankohtaan vuosille 2020–2021. Ensimmäisessä uudistetussa arviointimenettelyssä pohjana olisi kahden eri toimijan keräämää tietoa.

Riskienhallintakeinoja Tilastokeskuksen näkökulmasta

Kahden eri toimijan keräämän tiedon käyttäminen ensimmäisessä uudessa arviointimenettelyssä voi vaikuttaa tietojen vertailukelpoisuuteen. Riski voidaan välttää, mikäli tietoja vuokravastuista käytettäisiin arviointimenettelyssä vasta tilastovuodesta 2021 lähtien. Tällöin tietojen kerääminen on siirtynyt kokonaan uuden toimijan vastuulle.

Mikäli uuden arviointimenettelyn voimaantulon aikataulua ei voida lykätä, tulisi tiedot vuokravastuista kerätä jo tilastovuodesta 2019 alkaen vuonna 2020. Tällöin tilastovuoden 2019 tietoja voidaan hyödyntää laadunvarmistuksessa vertaamalla niitä arviointimenettelyssä käytettäviin tilastovuoden 2020 tietoihin.

Ville Vertanen, tilastojohtaja

Elina Somervuori, tilastopäällikkö

puolesta Karen Asplund, yliaktuaari